

Andrzej Guryn

[Od pierwszego tomu "Studia Warmińskie..."]

Studia Theologica Varsaviensia 6/2, 461-462

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

s. 16: Przy MGH możnaby uzupełnić tytuł, ponieważ istnieją różne sekcje tego pomnikowego wydania, w których nie każdy się orientuje. Przy MG i ML zaznaczyć często używany skrót PG i PL.

s. 18: Po RJ dodać SC (Sources Chrétiennes), które od 1943 r. opublikowały 123 tomy tekstów krytycznych, komentarzy i przekładów (francuskich).

s. 30, s. 12: Tekst Ireneusza w MG 7 jest niepewny. Jedyńm tekstem krytycznym, poza SC 34 i 100 jest wydanie Harvey' a, wznowione w Cambridge 1949 r.

s. 46: Geneza Septuaginty... Dodać wydanie krytyczne Listu Arysteasa przez A. Pelletier SJ (SC 89, Paris 1962) oraz A. Pelletier, *Flavius Josèphe adaptateur de la lettre d'Aristèe*, Paris 1962.

s. 147, przyp. 2, ostatni wiersz uzupełnić: *Żywot Plotyna* przedrukowano na wstępie do jego przekładu Ennead, Warszawa 1960, t. 1.

s. 256: Przekład Wyznań św. Augustyna, jakiego dokonała K. Wisłocka-Romerowa nie zawiera ostatnich trzech ksiąg. Trzeba to zaznaczyć, zwłaszcza jeśli chwali się go, jako najlepszy.

s. 438, Nowe wydanie Defensora z Ligugé: Sources chrétiennes 77 i 86 (Paryż 1961 i 1962).

s. 495, zacytowany „Hymn do Boga” jest najprawdopodobniej nieautentyczny. „Pieśń wieczorna” w tłumaczeniu J. Birkenmajera występuje także w Wielkiej Literaturze Powszechnej, t. IV, s. 696—697.

s. 504. Przy wstępie do poematu „Zmienne człowieka koleje” dodać odnośnik: „Wielka Literatura Powszechna” t. IV, s. 695.

s. 505, odnośnik przy poemacie „Do duszy własnej” (jak i na s. 502), mianowicie: „Przegląd Chyr.” zrozumiała jest tylko dla nielicznych już wtajemniczonych.

Pewne zastrzeżenia możnaby jeszcze wyrazić na temat *rozmieszczenia elementów obwoluty*. Występują tam trzy tytuły, z których najważniejszy (z karty tytułowej książki) całkowicie zanika, a dwa pozostałe są niezrozumiałe przed przeczytaniem wstępu. Poza tym przeciętny czytelnik chciałby się dowiedzieć w jakimś wyjaśnieniu, że piękny obraz przedstawiający św. Hieronima jest dziełem Caravaggia, a w każdym razie dziwi się, że poszatковано arcydzieło sztuki malarskiej usuwając na drugą stronę obwoluty część stołu Hieronima.

To wszystko jednak są drobiazgi, które nie umniejszają obiektywnej wartości antologii. Stanie się ona niezawodnie towarzyszem każdego studenta starożytnej literatury chrześcijańskiej, zwłaszcza w naszych czasach, kiedy znika znajomość języków klasycznych a filologowie ograniczają swoją ciekawość do pisarzy pogańskich, jak gdyby ciemności średniowiecza zapadły na świat po śmierci Owidiusza i Plutarcha.

Jan Maria Szymusiak SJ

Od pierwszego tomu „*Studia Warmińskie*” dużo miejsca poświęcają historii Kościoła na Warmii. Najnowszy tom IV (1967) „*Studiów*” również publikuje wyniki badań nad dziejami Kościoła na Warmii.

Przyczynkiem do historii gospodarczej diecezji warmińskiej jest artykuł b p a J a n a O b l a k a: *Sprawa inwentarza biskupstwa warmińskiego po przejściu Ignacego Krasickiego do Gniezna* (s. 5—33). W celu zabezpieczenia majątków i rezydencji biskupich z ich inwentarzami na czas wakansu, delegaci kapituły katedralnej we Fromborku dokonali jesienią 1795 r. lustracji dóbr i rezydencji biskupich. W porównaniu ze sta-

nem z dnia 26 XI 1767 r., gdy Krasicki obejmował rządy diecezji, stwierdzono ogromne zubożenie biskupstwa, wielkie zniszczenia w rezydencjach i wielkie ubytki w inwentarzu. Były to skutki zaboru dóbr kościelnych przez Prusy po r. 1772, oraz niegospodarności i mało sprężystej administracji Krasickiego. Jedyny wyjątek stanowiła biblioteka i archiwum biskupie. „Książę poetów” zadbał o uporządkowanie książek w bibliotece, rękopisy zaś archiwalne zostały na jego polecenie oprawione w 115 tomach. Dzięki temu przetrwały do naszych czasów i „są trwałym pomnikiem... działalności kulturalnej Ignacego Krasickiego na Warmii”.

Artykuł ks. Alojzego Szorca: *Z działalności kościelnej biskupa Andrzeja Chryzostoma Załuskiego na Warmii (1698—1711)* (s. 35—82) przedstawia burzliwy okres dziejów diecezji warmińskiej podczas wojny północnej oraz dramatyczne koleje życia, działalności duszpasterskiej i politycznej Załuskiego jako ordynariusza warmińskiego i kanclerza wielkiego koronnego.

Cennym dopełnieniem tematyki historycznej w dziale „Materiały” jest studium ks. Juliana Wojtkowskiego: *Sprawy warmińskie i krzyżackie we wrocławskim egzemplarzu piętnastowiecznego wydania listów kardynalskich Eneasza Sylwiusza Piccolominiego* (s. 527—552). Tekst listów, własnoręczna glossatura marginalna Bernarda Wapowskiego i prymasa Jana Łaskiego, oraz nieznan list Zygmunta Starego do Ludwika II Węgierskiego, w powiązaniu z innymi dokumentami (opublikowanymi w dodatku źródłowym), umożliwiają pełniejsze zapoznanie się z poszczególnymi fazami starań późniejszego papieża Piusa II o biskupstwo warmińskie w r. 1457, następnie współpracę Łaskiego z Wapowskim w Rzymie w 1513 r., przy zabiegach o zatwierdzenie układu piotrkowskiego w sprawie obsadzania biskupstwa warmińskiego, wreszcie dyplomację Zygmunta Starego w czasie wojny polsko-krzyżackiej w r. 1520.

Na marginesie studiów ks. Wojtkowskiego nad inkunabułem wrocławskim wypłynął nowy autograf Bernarda Wapowskiego, co przyczyniło się do nowych ustaleń daty jego urodzenia. Ks. Mikołaj Kamiński uzupełnia naszą wiedzę o tym historyku, kartografie i mówcy, publikując list Wapowskiego do Jana Dantyszka z 1 XII 1593 r. s. (553—554).

Ostatnią pozycją tego działu są ogłoszone drukiem przez ks. A. Szorca *Articuli iurati A. C. Załuski Episcopi Warmiensis* (s. 555—558), które stanowią pendant artykułu tego autora o biskupie Załuskim.

Ks. Andrzej Guryn